

Warszawa, 30/01/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-562343-III/07/KD

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Jarosław Duda
Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu
ds. Osób Niepełnosprawnych
w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi od osób samotnie gospodarujących, które odbywają karę pozbawienia wolności.

Skargi dotyczą nieprzysługiwania prawa do świadczeń z pomocy społecznej. Zgodnie bowiem z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593 ze zm.), osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Rozpoczęcie zatem przez osoby skazane prawomocnym wyrokiem sądowym na karę pozbawienia wolności odbywanie kary skutkuje utratą wcześniej nabytego prawa, które może zostać ponownie przyznane po odbyciu tej kary. W przypadku ustalenia przez organ rozpatrujący wniosek o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej, że wnioskodawca odbywa karę pozbawienia wolności, powyższy przepis stanowi podstawę do wydania decyzji odmawiającej przyznania tego świadczenia. Jeżeli jednak zacznie on odbywać karę pozbawienia wolności w trakcie realizacji przyznanego świadczenia z pomocy społecznej, niezbędne jest wszczęcie postępowania administracyjnego, na podstawie art. 106 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Obowiązująca od 1 maja 2004 r. ustawa o pomocy społecznej nie przewiduje żadnych odstępstw od tej zasady. Możliwość takie dawała natomiast ustawa z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.). Zgodnie z art. 28 tej ustawy osobie samotnej uprawnionej do renty socjalnej lub zasiłku stałego wyrównawczego, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności, przysługuje 30% przyznanego świadczenia, pozostała część może być, w razie potrzeby, przeznaczona na pokrycie opłaty mieszkaniowej tej osoby.

Kontynuacją tego rozwiązania w obowiązującym stanie prawnym w odniesieniu do renty socjalnej jest art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), który stanowi, że osobie odbywającej karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanej, samotnie gospodarującej, nieposiadającej innego przychodu i niemającej prawa do renty rodzinnej, która jest właścicielem lokalu mieszkalnego, której przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu lub jest najemcą lokalu mieszkalnego, może być wypłacane 50% kwoty renty socjalnej, jeżeli zobowiąże się pisemnie, że z kwoty tej będzie dokonywała opłat z tytułu czynszu, a w lokalu nie przebywają inne osoby.

W obecnym stanie prawnym ustawodawca zabezpieczył zatem jedynie możliwość utrzymania lokalu mieszkalnego osobom samotnie gospodarującym uprawnionym do renty socjalnej, które odbywają karę pozbawienia wolności. Z uprawnienia takiego na gruncie przepisów ustawy o pomocy społecznej nie mogą obecnie korzystać osoby pobierające zasiłek stały, odbywające karę pozbawienia wolności. Sytuacja taka prowadzi niejednokrotnie do utraty przez te osoby prawa do zajmowanego wcześniej lokalu mieszkalnego, stanowiąc w istocie dodatkową barierę w procesie resocjalizacji tych osób.

W ocenie Rzecznika przedstawiona regulacja prawna prowadzi do nierównego traktowania podmiotów podobnych, a mianowicie w lepszej sytuacji są osoby pobierające rentę socjalną odbywające karę pozbawienia wolności, które mają możliwość utrzymania lokalu mieszkalnego poprzez dopuszczenie wypłaty 50% kwoty renty socjalnej, jeżeli zobowiążą się pisemnie, że z kwoty tej będą dokonywane opłaty z tytułu czynszu, a w lokalu nie przebywają inne osoby. W gorszej sytuacji znajdują się osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej, ponieważ ustawodawca w odniesieniu do tej grupy osób zrezygnował z przyjęcia takiej regulacji prawnej, choć zarówno renta socjalna, jak też zasiłek stały wypłacane są z budżetu państwa, a osoby pobierające te świadczenia znajdują się w podobnej sytuacji prawnej (pobierają świadczenia pieniężne o charakterze pomocowym z budżetu państwa z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, zostały prawomocnie skazane na karę pozbawienia wolności, mają obowiązek ponoszenia opłat z tytułu czynszu za lokal, w którym nie przebywają inne osoby).

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się uprzejmą prośbą do Pana Ministra o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie i rozważenie możliwości stosownej zmiany ustawy o pomocy społecznej.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich